

HÖGATORP (Höjda) Torp under Sandvik, FoF

379

HÖGATORP (Höjda)

Torp

Sandvik

Högatorp upptogs som en backstuga 1798 av Nils Dufva. Det uppodlades till ett torp och uppskattades 1865 till 1/32 förmedlat mantal.

I huset fanns inget tilde. De hade britsar med halm att sova på. Torpet såldes för 1100 kr och lades samman med soldattorpet. Stugan flyttades till Sjöbo under Hättebo. Arrendet utgjorde 50 kr om året. De hade två tämjda kor att köra med

Torpet är oerhört stenigt. Stengårdsgårdarnas yta är säkerligen lika stor som den odlade jorden. Där är kvar flera olika sorts fruktträd och bärbuskar. Många liljor blommar än i den forna trädgården

Nils Svensson Dufva, född 1751 i Tofteryds sn och död 8/4 1828 på Högatorp. Gift 1794 med

Brita Andersdotter, född 5/2 1764 på Lilla Ringås och död 22/2 1831 på Högatorp

Stina Kajsa, född 19/11 1798 på Högatorp

Sara 4/2 1800 " Död 23/9 1808

Brita /12 1804 "

1798 från Hattut. Nils hade tjänt hos Stedt på Nydala. Haft god hälsa, sjuk endast från tisdag till torsdag, då han avled

Hustru Brita var sjuklig och orkeslös

Daniel Petersson, född 9/12 1792 i Skärshult i Asa sn och död 24/5 1876 på Högatorp. Gift 4/1 1829 med

Stina Kajsa Nilsdotter, född 19/11 1798 på Högatorp och död där 19/8 1837

Nils Peter, född 8/10 1829 på Högatorp död 6/4 30

Jonas 23/6 1831 "

Johannes Madenus 19/4 1835 " död 8/3 38

Daniel var "disträit och besynnerlig", "trolsk och konstig" enligt pastors bedömning

Hustru Stina Kajsa hade epilepsi

"Danjel hade en torbagge i en ask. Och han skulle ha bli från lillfingren på Danjel, så han var jämt så äten där. Danjel hade alltid asken med sig. Då va la för di skulle ha tur", berättade Mandus i Ringås

Var julakväll kom det en stor grisaso, och Danjel satte sig opp på ryggen och red in i skogen, berättade Anna på Sandsdal. Säggen är väl intressant ur den synpunkten, att man ser hur glosso-motivet börjar falla i glömska och ändras efter berättarens egen tro

När Danjel skulle dö, kom det en stor svart hund och lade sig under sängen. Danjel skrek: Vänta, jag kommer. Svärdottern Mari blev rädd och gömde sig bakom barnatrasera, berättade Anna på Sandsdal. Och detta är ju en fullt adekvat form av sägentypen. - Barnatrasera var de barnkläder eller blöjor, som hängde på snöre framför spisen för att torka
Danjels föräldrar var kolarfolk, enligt Anna på Sandsdal, och i varje fall hade de säkert kolartro

Jonas Danielsson, född 23/6 1831 på Högatorp och död där 7/2 1921. Gift 7/11 1858 med
Maria Johansdotter, född 29/5 1835 i Slätthögs sn och död 11/8 1916 på Högatorp
Vendela, född 3/6 1859 gift 5/12 1880 t Fryele
Anna Matilda 27/11 1860 död 3/1 1861
Anna Matilda 25/2 1863 död 23/8 1864
Anna 30/12 1865
Emma Augusta 11/10 1869 död 26/10 1872
Emma Maria 28/1 1873
Ida Justina 28/7 1875
Karolina Alfr 26/12 1877 1903 till Aneboda

Jonas och Mari på Högatorp är ännu kända av alla i trakten. De hade det mycket fattigt och fick hjälp med mat av bönderna i byn. De gick borta och arbetade lite, när det fanns arbete som vid slätter och potatisupptagning. Jonas körde en gång med mäld med korna till Långö. En av korna kälvade på vägen, men både kon och kalven fick gå vägen hem igen. Så länge det var kvarn i Ekhult lät Jonas mala där. Då bar han säden på ryggen. En halv tunna råg brukade han då ha med sig

Jonas ansågs kunna skjuta, vad han ville, när han ville. Han kunde sitta på förstubron och skjuta så många tjäd-rar han ville.

Även Jonas ansågs trolsk. Det var han som såg till att en snickare från Applehult föll ner från ställningen, när de reparerade hos nämndemannen i Boatorp. Snickaren avled. - Från Hjälmseryd berättas, att snickaren, när han gick hemifrån, tog farväl av sin hustru och sa, att han inte trodde, att de skulle ses mera

Jonas hade en kista vid lagården, men ingen visste, vad han hade i den, fast alla undrade ju

Jonas hade en del växter på sin tomt, som ansågs användbara för trolldom eller för sårläkning. Särskilt minns man hans "lebbestecka" (Levisticum). Den var åtminstone bra för att driva bort råttor och huggormar med

Högatorp eller Höjda backstuga/torp under Sandvik

Högatorp byggdes som en backstuga under Sandvik i början av 1800-talet men uppodlades så småningom till ett torp. Tre generationer från samma familj brukade backstugan/torpet.

Första brukare: Nils Svensson (Dufva) född 1751 Tofteryds socken

Hustru Britta Andersdotter född 1764-02-05 Lilla Ringås, Nydala

Barn: Stina Cajsa född 1798-11-19 Hattut

Lena född 18-04-12, Hattut, död 1808-09-23 Hattut

I kyrkoböckerna står Högatorp som nybygge 1810 så det är oklart när Nils Svensson Dufva och Britta Andersdotter flyttade in i backstugan. Enligt Henry Renshult var stugan mycket enkel med fasta sovbritsar och utan trågolv. Stugan kom att bebos av tre generationer i samma familj, Nils och Britta, deras dotter Stina Cajsa gift med Daniel Petersson och deras son Jonas Danielsson med familj så förmodligen förbättrades byggnaderna efterhand.

Nils och Britta kom från Hattut och flyttade in i backstugan Högatorp under Sandvik omkring 1800. I familjen har det funnits fyra barn men det var bara äldsta dottern som blev vuxen och som finns antecknad på Högatorp (Lena var antecknad på Hattut). Dottern Stina Cajsa flyttade som piga 1824 till Slätthög innan hon gifte sig. Nils Svensson avled 1828-05-08, 77 år gammal. I Nils dödsruna står det att han arbetat hos Seth (vilket tolkats som Stedt) och sedan på Nydala. Jag tolkar dock att det står greve Seth, och då han ägde både Hörle och Bratteborg är det inte otroligt att Nils arbetat för honom innan han kom till Nydala. Torpet övertogs av dottern som gift sig med Daniel Petersson från Asa socken och modern bodde kvar inhyses på torpet.

Nästa brukare Daniel Petersson född 1792-09-12 Asa socken

Hustru Stina Cajsa Nilsson född 1798-11-19 Hattut, Nydala socken

Barn: Nils Peter född 1829-10-08 Högatorp, död 1830-04-06

Jonas född 1831-06-23 Högatorp

Johannes Madenus född 1835-04-19 Högatorp, död 1838-03-08

Daniel Petersson och Stina Cajsa gifte sig 1828 och flyttade in på Högatorp, hustruns föräldrahem, i samband med giftermålet. Daniel Petersson var son till ryttaren Peter Hjelt på Gershult (föräldrarna var kolarfolk, skrev prästen i Daniels dödsruna, men det går också att tolka som husarfolk). Daniel och Stina Cajsa fick minst tre barn men bara ett av dem, mellansonen Jonas, levde till vuxen ålder. Stina Cajsa avled 1837-08-19 av lungsjukdom. Hon hade även epilepsi. Daniel Petersson bodde kvar som brukare på torpet. Han blev kvar inhyses även sedan sonen tagit över brukandet av Högatorp. Daniel Petersson avled 1876-05-24.

Nästa brukare: Jonas Danielsson född 1831-06-23 Högatorp, Nydala socken

Hustru Maria Johansdotter född 1835-05-29, Slätthögs socken

Barn: Vendela Christina Josephina född 1859-06-03 Högatorp

Anna Mathilda född 1860-11-29, död 1861-01-03 Högatorp

Anna Mathilda född 1863-02-25, död 1864-08-23 Högatorp

Anna Matilda Elisabeth född 1865-12-30 Högatorp

Emma Augusta 1869-10-11, död 1872-10-26 Högatorp

Emma Maria född 1873-01-28 Högatorp

Ida Justina född 1875-07-28 Högatorp

Carolina Alfrida Julia född 1877-12-26 Högatorp

Ende överlevande sonen till Stina Cajsa och Daniel Petersson, Jonas Danielsson, tog över torpet efter föräldrarna. Jonas gifte sig 1858-11-07 med Maria Johansdotter från en backstuga under Elmhult Östregård. Hennes föräldrar var utfattiga och bodde inhyses i backstugan där Maria växte upp som sjätte barnet. Modern avled två år efter Marias födsel och fadern gifte om sig så Maria fick tre yngre halvsyskon.

Jonas och hans hustru Mari, som hon kallades, fick åtta barn, alla flickor. Tre av dem avled som små. Jonas och Mari bodde kvar hela livet på Högatorp men barnen flyttade till andra orter. Mari avled på Högatorp 1916-07-11 och Jonas 1921-02-07. Efter dem upphörde torpet som bostad.

Dottern Vendela gifte sig med Sven Magnus Johannesson och flyttade till Släthult där makens föräldrar bodde, men redan året efter giftermålet flyttade de till Gällaryds socken. De bodde först på Brotorpet där deras första dotter föddes men avled bara efter några veckor. Paret flyttade sedan till Stora Bohult under Ohs och sedan blev de statare på en gård i Alvesta socken. De fick en dotter på vartdera stället. De bytte efternamn till Öberg. Efter att ha flyttat till Gölen under Ohs, tillhörande Fryele socken, fick de ytterligare fem barn. 1915 avled Vendela Öberg.

Nästa dotter som blev vuxen var Anna Matilda Elisabeth. Hon gifte sig med Nils Johan Jönsson född 1864-11-19 i Slätthög. Paret arrenderade först Förhult i Aneboda socken och sedan torpet Edsberg också det i Aneboda socken. Det senare köpte paret ut från Aneboda Säteri men flyttade bara ett år senare till Björsgård i Nederby, Värnamo socken, som de köpte. Paret hade fyra barn födda i Aneboda. Anna avled i Nederby 1937. Flera av barnen bosatte sig i Värnamotrakten.

Dottern Emma Augusta avled som barn.

Dottern Emma Maria var piga i Förhult i Aneboda socken 1896-1899 men hon vistades i Aneboda socken redan 1892 enligt kyrkoboken i Nydala. Emma Maria gifte sig 1899-04-01 med Karl Alfrid Nilsson född i Moheda men bosatt i Förhult, Aneboda. Paret köpte en mindre gård i Sjöanäs, Förhult, Aneboda. De fick 2 barn, Axel Gunnar född 1900 och Alma Evelina Maria född 1902. Emma Maria avled 1949-10-17. Hon hade då varit änka i 4 år. Sonen bodde kvar på gården ogift efter föräldrarnas död.

Dottern Ida Justina arbetade som piga på Aneboda Säteri. 1905-11-18 gifte hon sig med Karl Alfred Petersson född 1878-06-13 Fryele socken. De ändrade senare efternamnet till Magnusson. De bodde en

kort period i Fryele men flyttade sedan till Värnamo socken. De hade en dotter, Hedvig Maria Linnea, född 1918-12-26 Värnamo.

Yngsta dottern Carolina Alfrida Julia gifte sig 1904-03-12 med Karl Johan Johannesson född 1876-04-16 i Aneboda. De bosatte sig i Karlstorp, Aneboda. Maken arbetade som kyrkvaktmästare. De fick sex barn. Fem av dem gifte sig och alla utom en bosatte sig i trakten. Carolina Alfrida Julia avled 1930-12-02 i Aneboda. Äldste sonen förblev ensamstående och bodde kvar i den sista lägenheten (Edsberg) där också fadern bodde sedan han blivit änkeman. Några barn bytte efternamn till Averskog.

Carolinas barn:

- Bertil Teodor Averskog 1905-14-17 Aneboda, anställd vid Kungliga Svea ingenjörskår, Stockholm, Gift. Död 1954-10-15 Stockholm.
- Karl Helmer Karlsson 1906-12-19 Aneboda, ogift, bodde kvar i lägenhet efter faderns bortgång. Död 1991-09-02 Aneboda
- Hillevi Maria 1908-08-26, Aneboda, gift Jonsson, död 1998-06-23 Köpmang Lammhult
- Thure Teofil 1910-10-18 Averskog, Aneboda, gift, bosatt i Ljungsåsa, Hjälmseryds socken. Snickerifabrikör i Lammhult. Död 1995-09-17 Köpmang Lammhult.
- Nelly Teresia Berggren, 1913-02-20, Aneboda, gift, död 1997-12-02 Östra Hagalund Möcklehult
- Aina Iris Julia Jonasson, 1919-12-17 Aneboda, gift, död 1990-01-31, Skoghäll, Aneboda.

Efter 1921 blev Högatorp tomt, och marken till torpet lades ihop med knekttorpet. Huset flyttades till Sjöbo.

Vid Högatorp finns mängder med stenrösen kvar.

Foto: Doris Fransson